

Шацька З.Я.

*доктор економічних наук, доцент,
доцент кафедри смарт-економіки,*

Київський національний університет технологій та дизайну

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-448-4-29>

AGRI-FOOD 4.0, ЯК ВЕКТОР СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ АГРОПРОМИСЛОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Смарт-спеціалізація (SMART-спеціалізація або S3) – це «концепція та політика інноваційного регіонального розвитку Євросоюзу, яка сприяє економічному зростанню в регіонах через краще розкриття їх потенціалу» [4] та «інноваційний підхід, спрямований на стимулювання зростання та створення робочих місць у Європі, що дозволяє кожному регіону визначити та розвинути свої власні конкурентні переваги» [7]. Ця концепція ґрунтується на партнерських засадах між бізнесом, наукою, освітою та державою в напрямі спільної розробки і реалізації стратегій інвестування та інновацій і спрямована на те, щоб всі інвестиції, що вкладаються в Європі, здійснювали максимально позитивний вплив на зовнішнє середовище. Концепцію SMART-спеціалізації регіону на сьогоднішній день впроваджено у 180 регіонів та 19 країн Європи з метою визначення своїх сильних та слабких сторін, а також можливостей сталого розвитку. Для покращення роботи між суб'єктами бізнесу, науки, освіти та держави в Європейському Союзі створено електронний ресурс – «Smart Specialisation Platform» (S3), що допомагає країнам та регіонам ЄС розробляти, аналізувати та впроваджувати свої стратегії досліджень та інновацій для інтелектуальної спеціалізації (RIS3). Платформа S3 «призначена для надання інформації, методології, досвіду та рекомендацій національним та регіональним політикам, а також для сприяння взаємному навчанню, національному співробітництву та здійсненню внеску у академічні дебати навколо концепції SMART-спеціалізації» [7]. Для суб'єктів підприємства агропромислового сектору на Платформі S3 на рівні ЄС створено окремий сегмент – Платформа розумної спеціалізації для агропродовольчої сфери («S3P Agri-Food»). Метою Платформи є прискорення розробки спільних інвестиційних проєктів у ЄС шляхом заохочення та підтримки міжрегіонального співробітництва у тематичних галузях на основі пріоритетів розумної спеціалізації, визначених регіональними та національними урядами. пов'язані з сільським господарством та продовольством. «Завдяки S3P Agri-Food регіони та держави-члени ЄС можуть ефективно реалізовувати свої стратегії розумної спеціалізації, а регіональні зацікавлені сторони отримують вигоду від нових

можливостей співпраці з партнерами з інших регіонів» [2;3]. На сьогоднішній день учасниками Платформи «S3P Agri-Food» є 59 національних та суб національних організацій з 23 країн (рис. 1):

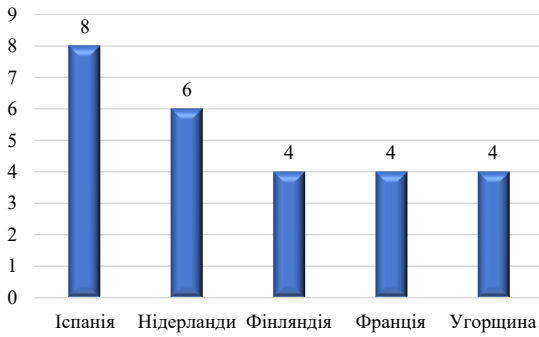

Рис. 1. Європейські країни-учасники Платформи «S3P Agri-Food»

Джерело: складено автором на основі [7]

Смарт-спеціалізація в сфері сільського господарства отримала назву «Agri-Food 4.0» («сільське господарство 4.0») базується на використанні сучасної сільськогосподарської техніки з новітнім електронним керуванням. З метою запровадження смарт-спеціалізації в Україні розроблено проєкт «Інтеграція 4.0», який базується на синергії 3-х компонентів – класичної смарт-спеціалізації (від ЄС), кластерного руху та Індустрії 4.0» [1].

В Україні пріоритетні напрями смарт-спеціалізації, визначені у стратегіях розвитку регіонів до 2027 року, які розподілені за областями таким чином (рис. 2).

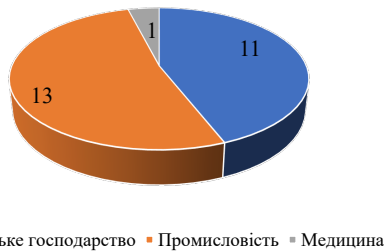

Рис. 2. Пріоритетні напрями смарт-спеціалізації за регіонами України

Джерело: складено автором за [6]

Так, з 24 областей України 13 областей (54%) обрало пріоритетними напрямками смарт-спеціалізації промисловість, 11 областей (45,3%) – сільське господарство, 1 область (0,2%) – медицину. Сільське господарство обрало пріоритетним напрямом розвитку смарт-спеціалізації такими областями, як: Житомирська, Луганська, Львівська, Одеська, Рівненська, Сумська, Тернопільська, Харківська, Херсонська, Чернівецька, Чернігівська.

Однак, на сьогоднішній день, незважаючи на те, що 45,3% регіонів обрало сільське господарство пріоритетним напрямом смарт-спеціалізації, існують наступні перешкоди до її впровадження в агропромисловому секторі України, а саме:

- низька якість вітчизняних інститутів, що проявляється у взаємній недовірі усіх стейкхолдерів цього процесу;

- невибудованості інклюзивного простору управління регіональним розвитком в Україні;

відсутність прямих механізмів фінансування проєктів смарт спеціалізації в регіонах, а також недостатня інформованість щодо можливостей доступу до фінансових ресурсів, зокрема грантів та проєктів технічної допомоги в сфері інновацій та слабка активність малого та середнього бізнесу в сфері отримання такого фінансування [5].

Список використаних джерел:

1. Звіт проєкту «Інтеграція 4.0» – початок руху на ре-індустріалізацію регіонів. URL: <https://www.industry4ukraine.net/publications/integracziya-4-0-yak-pochatok-nacziionalnogo-ruhu-na-re-industrializacziyu-regioniv/>

2. Олешко А. А., Шацька З. Я., Ровнягін О. В. SMART-спеціалізація України в перспективі післявоєнного відновлення економіки. *Ефективна економіка*. 2022. № 5. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.5.9>

3. Ольшанська О. В., Шацька З. Я. Особливості впровадження smart-технологій в агропромисловому секторі України. *Імперативи економічного зростання в контексті реалізації Глобальних цілей сталого розвитку: 2022 рік*: зб. тез доп. учасн. III Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конференції (10 червня 2022 р.). Київ: КНУТД, 2022. С. 192–194. URL: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/20416>

4. SMART-спеціалізація в Україні: чому не так, як в Європі? Industry4ukraine. 2020. 17 серпня. URL: <https://www.industry4ukraine.net/bez-kategoriyi-uk/smart-speczializacziya-v-ukrayini-chomu-ne-tak-yak-v-yevropi/>

5. Смарт-спеціалізація регіонів України: методологія та прагматика реалізації: монографія; наук. ред. Сторонянська І. З. / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2022. 424 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»).

6. Шевченко А. В. Інструменти активізації інноваційного розвитку у промисловості України на засадах смарт-спеціалізації. *Національний інститут стратегічних досліджень*. 2021. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-12/smart-spetsializatsiya.pdf>

7. Smart Specialisation Platform. *European Commission*. URL: <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/about-us>